

TELEGRAFUL ROMÂNUL.

Telegraful este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiu la expediția foiei, pe afara la 3. r. poste cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expediția. Prețului prenumeratiunei pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. n., iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 94.

ANULU XXIII.

Săbiu 27 Novemvre (9 Dec.) 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pe unu anu 8 fl. țera pe o jumătate de anu 4 fl. v. n. Pentru princ. și țeri străine pe anu 12 1/2 anu 6 fl.
Inseratele se platesc pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. n.

Revista politica.

Săbiu în 26 Nov. v. 1875.

Diet'a fundului regiu continua cu afacerile sele ordinare. Pâna acum nu a venit la discussiune vre unu obiectu de o importantia mai mare. Impregiurarea, ca dlulu deputatu *Rusu* a referatu despre proiectulu relativu la scôla industriale din Sasu Sebesiu în *limb'a româna*, — dede ansa unui diariu germânu de aici a se falî, ca li s'a facutu româniloru o mare bunatate danduli-se dreptulu de a se folosî în referate si de limb'a româna, care pâna acum nu s'a bucuratu de acestu dreptu, dealtmintrenea incontestabilu. Atitudinea deputatorilor sasesci fatia de acêsta intemplantare nepomenita inca în conflucsu, dice „H. Zt.“, respective coniventi'a, cu care s'a portatu legislatorii fundului regiu câtra limb'a româna, e de laudatu si aru fi de doritu, că atari dovedi de adeverata égala indreptatire (se întielege inse numai în respectulu limbei) sa obvina mai desu în pracs'a vietiei publice.

Noi ne bucuramu din inima de acestu progresu alu limbei nôstre, care e alungata de totu de pre tere-nulu vietiei publice, si laudamu tolerantia dloru deputati sasi din conflucsu, nu scimu inse ce atitudine aru luâ confratii nostri sasi, amicii privilegiiloru, cându unu deputatu românu aru vorbi de egal'a indreptatire în cestiuni reali, concrete, cându aru fi buna ôra vorb'a de dreptulu incontestabilu alu româniloru la cele siette judetie improcesuate si la alte averi, pre cari confratii nostri sasi le tienu de exclusiv'a loru proprietate. La unu atare casu credemu siguru, ca nu aru mai fi vorb'a de egal'a indreptatire si atitudinea maioritatiei, care s'a portatu fatia de o referata româna ino-centa cu pacienti'a unui mnelu, aru diferi cu totulu. Mielulu numai decâtu s'aru tradá, ca e luptu. Fruntea acum vesela de locu s'aru increti si afabilitatea s'aru pface în nedumerire.

Esperinti'a de pâna acum, voturile separate ale româniloru, suntu unu viu testimoniu, ca egalitatea nu are locu pretundindinea.

Dealtmintrenea noi luamu la cunoscintia placuta coniventi'a laudabila a maioritatiei din conflucsu si sperâmu, ca va rezultá cu tempulu o apropiere între români si sasi din fundulu regiu si în cause concrete si reali. Din trecutu n'avemu decâtu deceptiuni amare. Sperâmu, ca dora viitorulu va fi mai bunu si mai tolerantu si în acestu respectu.

Parlamentulu ungurescu trece camu în tuga preste posturile bugetului. Trasuri mai interesante ne oferesce bugetulu instructiunei publice. În sediti'a din 3 Decembre n. a. c. ise dede ocaziune deputatulu nostru nationalu Parteniu *Cosma* de a aperi cu argumente legali autonomi'a nôstra bisericesca. E vorb'a de subventiunea gimnasiulu românu din Brasiovu, pre care statulu a retras'o sub pretestu, ca Efori'a scôleloru de acolo si suprem'a inspectiune scolaria a archidiecesei nôstre nu a voitu sa primésca conditiunile ce le a legatu guvernulu de aceea subventiune. Biserici'a nôstra nu se pôte si nu trebuie sa sufere ingerintia straina în autonomi'a ei garantata prin lege, noi nu putem acceptá unu ajutoriu materialu pre contulu libertatiei confesionalu si prin urmare nationalu,

cu unu cuventu nu putem suferi amesteculu ilegalu în afacerile nôstre bisericesci. Fôrte logicu si cu argumente neresturnavere a doveditu deputatulu *Cosma* procederea ilegale a guvernulu ungurescu în caus'a subventiunei gimnasiulu din Brasiovu, si indreptatirea de a fi ajutoratu acestu institutu fâra de a i se impune conditiuni atâtu de umilitóre si ilegali. Discursulu deputatulu *Cosma* reprodustu în fôia nôstra de astadi ne dispenséza de a mai face alte comentarie la acestu obiectu atâtu de vitalu pentru noi.

Sediti'a dietei dela 6 Decembre ni ofera altu momentu remarcabilu. Deputatulu din opozitiunea dreptei *Urményi* atacá institutiunea honvediloru, cea mai sublima creatiune a spiritulu patriotice magiaru. Se scie, cu ce devotamentu aderéza fia-care patriotu magiaru la acést'a armata de caracteru magiaru, nu folosescé aici o propunere ce nu tientesce la conservarea si desvoltarea pre base si mai estine a acestei armate, care e chiamata a realisá visulu politiciloru magiari: o *Ungaria mare*. Ne putem deci usioru esplicá, ca propunerea deputatulu de mai susu, că toti recruti sa intre mai întâiu în servitiulu armatei comune si numai dupa ce voru implinî servitiulu acolo sa intre în militi'a pentru aperiarea țierei indigná pre cei mal multi deputati magiari. Deputatulu *Hollan*, inflacaratu de ide'a patriotice dela care a amanatu si institutiunea honvediloru, espune insemnatatea acestei armate. *Tisza* dechiará ca opozitiunea dreptei vrea sa impace natiunea prin infatisiarea de crutiári imposibile cu ide'a de nimicire a neatacabile institutiuni honvediesci. Honvedimea pôte contá pre venitoriu.

Din diet'a Ungariei mai relevamu pre urma unu obiectu de insemnatate, pertractatu în sediti'a din 3 Decembre dupa am. Se incepuse desbatererea despre cârtile scolastice. Deputatulu nostru nationalu *Sig. Borlea* dise, ca se confisca sub feliu de preteste cartile române de scôla (nelinisce), se întrebuintiéza fortia spre a magiarisá scolile (sgomotu), dara se uita ca prin atari mesuri de fortia limb'a maghiara se *docéza*, dara nu se *invétia*. Se esercieza censur'a de cârti, este acést'a liberalismu?

Ce scôla e acea — intréba oratorulu — unde copii nu întielegu pre invetiatoriu! (Strigari; sa invetie dara copilulu limb'a invetiatoriu). Bine, dara unde suntu copii, cari se nascu degiá cu cunoscintia limbei invetiatoriu! (Ilaritate). Pôte ca femeile maghiara nascu atari copii, dara cele române nu (Ilaritate sgomotósa). Domnii striga, *Borlea* — sa se desfatéze pre socotel'a propria! (Sgomotu si ilaritate.)

Pre cându diet'a Ungariei trece rapede preste singuratecele posturi ale bugetulu, fâra de a se impedecá, agentii financiari ai guvernulu nostru suntu fôrte activi intru a realisá contragerea unui nou imprumutu, despre care nu avemu pâna acum date positive fiindu ca negociáriile au decursu în tacere între cei competenti. Nu scimu deci conditiunile ce le-a pusu consortiulu de imprumutu, si cele ce audimu suntu mai multu conjecturi. Asia e nesiguru cursulu de perceptiune alu imprumutulu, dupa „Hon“ aru fi 80 1/2 în auru. Imprumutulu e numai de 40 milióne, prin urmare

planulu, de care se vorbiá ca se va contrage unu imprumutu mare, pentru a unificá datoriele de statu si a platí imprumutulu din urma de 153 milióne, e amanatu pre alte tempuri mai bune.

Foile din Pest'a ni spunu unanimu, ca conditiunile, cu cari s'au realisatu imprumutulu, nu suntu stralucite; chiaru si cele mai devotate organe oficióse nu sciu deduce din operatiunea imprumutulu altu avantaju decâtu resultatulu *politicu*, care consiste intr'aceea, ca amu fostu atâtu de fericitu, încâtu banchierii nu ni-au aretatu usi'a. Intr'adeveru frumósa consoliatiune politica pentru noi, ca mai avemu inca putiena gratia la domnii banchieri. Pâna acum statulu a traitu totu din grati'a acestoru adeverati domnitori, pentru ce sa ne stricâmu dara prieteni'a cu nisce protectori atâtu de generosi, dela cari depinde existenti'a politica a țierei.

Banchierulu *Wodianer* de bucuria, ca operatiunea imprumutulu în cestiune a succesu perfectu — mai lipsece numai conferinti'a din urma si subscrierile definitive — a datu o cina solemnă. Pentru ce nu? Poporulu, respective cetatienii statulu suntu facuti de Ddiu se platesca.

Scirea cea mai importanta din strainatate este intalnirea principelui *Gorciacoff* cu principele *Bismark* la Berlinu, cu ocaziunea trecerei marelui cancelaru alu Rusiei din Elveti'a la St. Petersburg. Telegram'a ne spune ca intrevedere între cei doi ministri ai politicei din afara ale celoru două imperie a duratu o ôra si ca principele de *Bismark* a avutu imediatu o întâlnire cu Maiestatea Sea imperatulu *Wilhelm*. E probabilu ca politic'a européna si în specialu cea relativa la orientu a formatu obiectulu convorbiloru.

Scimu ca între guvernele Rusiei si Austro-Ungariei se urméza negociari pentru precisarea reformelor ce se credu necesare în Turci'a spre a se puté impacá populatiunile crestine si asigurá o pace mai durabile în orientulu Europei. „Times“ pretinse dilele acestea ca acelea negociari n'aru fi isbutitu; iara „Journal de St. Petersburg“ intimpina acestu sgomotu asigurându din nou, ca cele două imperii nu au altu scopu de câtu liniscirea orientulu si ca prin urmare ori-ce decisiune aru luá cele două imperie, ea nu va fi izolata ci de concertu si cu celelalte puteri garante.

Amu mai vorbitu despre o brosiura care a facutu ôre-care sensatie, intitulata „Austro-Ungari'a si Slavii de sudu.“ Acésta brosiura s'a atribuitu de câtra „Agenti'a Havas“ archiducelui *Albrecht*, a cărui positiune inalta aru dá acelei scrieri, unde se recomanda anecsarea Bosniei si Herzegovinei, mare autoritate.

„Le Nord“ dela 26 ale curentei se mira ca „Agenti'a Havas“ care se considera cá inspirandu-se dela guvernulu francesu, a pututu publicá o asemenea scire mai alesu în ajunulu mergerei archiducelui *Albrecht* alu Austriei la St. Petersburg, unde se va celebrá serbarea ordinulu *St. George*. „Le Nord“ nu numai ca nu da nici unu credimentu acelei sciri a „Agentiei Havas“ déra inca declara, ca ide'a unei anecsari a Bosniei si Herzegovinei, preconisata de acea brosiura atribuita pre nedreptu archiducelui *Albrecht*, este contraria atâtu politicei

imperatulu *Franciscu Iosifu*, câtu si „baseloru esentiale ale întielegerii dintre cei trei imperati dela Nordu.

Cu via placere luâmu notitia despre unu pasiu nou, ce se facu în interesulu gimnasiulu nostru confesionalu din Brasiovu. Nu ni vomu renói dorerele prin enararea incidintelor, în urm'a cărora numitulu gimnasiu deveni în conditiuni de a-si perde chiaru existenti'a; pasiulu, la care reflectâmu, ni dá bune sperantie, ca acelea doreri ni se voru aliná cu desevsire. Deputatulu dietalu Parteniu *Cosm'a*, în sediti'a casei representative din Vinerea trecuta sulevâ cestiunea subventionarei gimnasiulu nostru din Brasiovu, si acést'a o facu într'o cuventare, carea prin poterea argumintelor si prin tonulu ei moderatu trebuia sa cucerésca inimele impetrite. Credemu ca întieptiunea si sentiulu de dreptate alu regimulu si alu legislatiunei ni voru justificá câtu mai curendu sperantie; dar fie cum va fi, domnulu deputatu Parteniu *Cosm'a* prin vorbirea acést'a binecugetata si-a castigatu titlu la recunoscintia tuturor celoru interesati de cultur'a poporulu nostru. Eata dar o publicâmu aici:

Discursulu

representantulu dietalu Parteniu *Cosm'a* ținutu în sediti'a de séra a casei representative dela 3 Decembre 1875 la ocaziunea pertractarei bugetulu ministeriulu de culte si instructiune publica.

Onorata Casa! — Mai si mai înainte vi dechiaru: ca eu nu numai votezu sum'a preliminaru sub acestu titlu, primita si de comisiunea financiara, ci inca voescu a mai adauge la ea.

Prevediu, ca me espunu la obiectiuni, cându chiaru acum în er'a parsimoniiloru sum silitu a propune urcarea erogatiuniloru; dar e de sciutu: ca positiunea, ce voiu se o propunu spre primire, nici ca e noua în bugetulu nostru, nici e de acelu feliu, că din respecte de parsimonia se pôta fi eschisa de acolo; din contra: aceea e o positiune, carea si mai nainte a formatu o rubrica ordinaria în bugetulu nostru, carea e o esigintia a culturai publice, dar carea a fostu subtrasa dela ordinea dilei din motive, ce de feliu nu apartienu la caus'a invetiamentulu.

De cându se restitui constitutiunea patriei nôstre, între scôlele medie, care erau de a se subventiuná din partea statulu, a figuratu totu-déun'a si gimnasiulu românu din Brasiovu cá o positiune stabila, carea regimulu constitutiunalu o primise dela regimelu de mai nainte într'un'a cu celelalte multe positiuni, cari si acum le aflâmu în bugetu.

Pre câtu tempu ni-a fostu ministru de culte repausatulu baronu *Iosifu Eötvös*, carele pentru prim'a data a luat u în bugetu acést'a positiune, nimeniu nu i-a plesnit u prin minte a o scarmená aceea, ci ea se votá între celea ordinare din anu în anu fâra vre-o conditiune; inse la anulu 1871 diet'a, la propunerea comisiunei sele financiare, o legá de o conditiune, carea dupa modest'a mea parere nu o pôte primí nici o confesiune, carea 'si stiméza propri'a sea autonomia.

S'a luat u adeca aici'a concludu: cá subventiunea acést'a numai sub acea conditiune sa se pôta realisá:

déca regimulu va participá la denu-
mirea profesorilor in proportiune cu
subventiunea acordata acelor'a.

La vederea s'aru paré justa acést'a
conditiune: ea inse in realitate este
de aceea natura, carea taia in drep-
turile autonomiei, si carea dupa pare-
rea mea o biserica autonoma nu o
póte impliní. Au fostu tempuri, cându
biserica protestanta n'a vrutu sa pri-
mésca alte cu multu mai notabile
beneficii, déca erá de a-si tradá auto-
nomia, si prin aceea si-a câstigatu
onóre inaintea lumii.

E de prisosu a spune: ca gimna-
siulu din Brasiovu este confesionalu.
Acel'a fú ridicatu in anii de pre la 50
prin o comuna bisericesca greco-orien-
tala de acolo, cu concursulu negutiatorilor
gremiali; aceeași comuna lu
sustiene si pâna in diu'a de astadi,
pre câtu se póte impliní dela ea; iéra
inspectiunea, prelânga suprem'a in-
spectiune de statu garantata prin lege,
cade in competintia a consistoriului ar-
chiepiscopescu greco-orientalu românú
din Sabiu; asiá dara institutulu insusi
e depusu in mâni solide si sta sub
inspectiunea unei corporatiuni morali,
contr'a cárei'a nici cându, si din nici
o privintia nu s'a ridicatu vre-o ba-
nuiéla.

Biserica autonoma nici ca a po-
tutu privi altcum conclusulu onoratei
case, decâtu cum avea sa-lu privésca
fatia de legile sele cardinali, adeca cá
o denegare a subventiunei; si decâtu
ca se lase a se sdrunciná drepturile
ei de autonomia, a preferitu a nu primí
banii, cari dela 1871 pâna si acum
stau acolo in cas'a statului spre fruc-
tificare. La 1872 de nou ocure acést'a
subventiune in bugetu, a fostu
votata si atunci conditiunatu, dara
nici atunci nu s'a primitu; iéra de
atunci a disparutu si de acolo.

Mi facu datorintia fatia cu ade-
verulu, cându dechiaru: ca domnulu
ministru de culte si instructiune pu-
blica, care in puterea postului seu e
celu mai competente in trebi de ace-
stea, si care totu in legatur'a postului
seu mai bine cunosce drepturile bise-
riceloru autonome, nici cându nu a
venitu sa propuna acea conditiune
restringátoria. Acést'a a fostu o inven-
tiune a comisiunei financiare omnipo-

tinte de atunci, purésca din motive
precum credu nu didactice, ci mai
multu politice, cari inse dupa parerea
mea au fostu motive politice reu cu-
prinse; iéra cas'a neavendu informa-
tiuni esacte despre starea lucrului, a
primitu propunerea comisiunei finan-
ciarie.

Cumca deoparte diet'a nu a fostu
bine informata despre starea lucrului
atunci cându a luatú conclusu in acés-
t'a privintia, si cumca de alta parte
biserica autonoma nici ca potea face
alta, decâtu ce a facutu, — voiú aretá
numai decâtu cu legea in mâna.

Iata aici statutulu organicu alu
bisericeii greco-orientali române sanc-
tionatu de Maiestatea Sea sub 28 Maiu
1869. — Punctulu I alu dispusetiu-
niloru generali din acestu statutu or-
ganicu suna astufeliu:

„Biserica greco-orientala româna din
Ungari'a si Transilvani'a, cá biserica auto-
noma, dupa dreptulu ei canonicu garantatu
si prin art. de lege alu IX din 1868 pre
lânga rezervarea dreptului de suprema in-
spectiune alu Maiestátiei Sele inviolabilu, 'si
reguléza, administréza si conduce afacerile
sele bisericesci, scolari si fundationali in
tóte partile si factorii ei constitutivi in modu
independinte, dupa form'a reprezentativa.“

Iéra punctulu alu VIII-lea cu-
prinde urmatóriele:

„Susu atinsele parti organice ale
metropoliei se voru ingrigi timpuriu de mi-
dilócele intelectuali si banali, cari se receru
spre ajungerea scopurilor bisericesci, sco-
lari si fundationali, si in câtu nu li-aru suc-
cede loru a poté intempiná chieluiele re-
cerute nici in urm'a colecteloru facute in-
si afara de metropolia: intru atát'a 'si-voru
luá refugiu la statu pentru ajutorire.“

Precum dar din acestea veti
binevoí a vedé, biserica greco-orien-
tala româna e in dreptu de a primí
spre scopuri de cultura subventiune
dela ori-cine in launtru séu afara de
metropolia, fâra cá prin acést'a sa se
violeze drepturile ei autonome. Dar
de alta parte statulu insusi e inga-
giatu a dá subventiune in unele ca-
suri, si déca o afla, ca e de a se dá:
aceea in sensulu legii sanctionate
are se o dée intre marginile autono-
miei, iéra nu se lege de ea cá con-

ditune renunsierea la dreptulu de
autonomia.

Se vede dar' apriatu ca acelu con-
clusu, prin care subventiunea recu-
noscuta de necesaria fú legata de
conditiuni contrarie dreptului de au-
tonomia, nu s'a potutu luá, decâtu
numai cu ignorarea acestoru legi car-
dinali sanctionate de Maiestatea Sea la
propunerea regimulu constitutionalu;
dar diet'a mai bine informata, dupa
parerea mea, póte alterá acestu con-
clusu, si aru trebú se-lu si altereze
mai alesu acum, cându impregiurárele
s'au schimbatu si caus'a a intratu
intr'unu stadiu nou.

Este adeca, ca atunci, cându bi-
sericeii autonome s'a denegatu acést'a
subventiune folosita mai multi ani si
data chiaru si de regimulu absoluti-
sticu, — reprezentantia gimnasiului,
cá numai se póta sustiené institutulu,
pre bas'a acestei legi a imploratu
pre calea publicitatii ajutoriu dela
ori si cine in - si afara de metro-
polia; in a carei'a urmare regi-
mulu statului invecinatu a venitu
intru ajutoriu bisericeii greco-orientali
romane din Brasiovu, cá patronului
gimnasiului, cu o subventiune anuala
de 15,000 lei, ce e neaperatu de lipsa
la sustinerea acelu'a.

Acést'a s'a intemplatú in publi-
citate, la vederea lumii. Regimulu no-
stru nu numai a avutu scire despre
acést'a subventiune, ci inca a fostu si
intermediatorulu ei, pentruca regi-
mulu din Romani'a tramitea subven-
tiunea la destinatiunea ei pre calea
ministeriului nostru de externe. Asiá
a duratu acést'a pâna in anulu curinte.

La desbaterile asupr'a bugetului
pentru anulu acést'a regimulu Roma-
niei vrendu se asecureze institutulu
subventiunea acést'a pentru totu-dé-
un'a, a venitu in camer'a din Bucu-
resci cu unu proiectu de lege in me-
ritu, care apoi a intempinatu opo-
sitiune mare, dar in fine totusi a
intrunitu majoritatea voturilor si
asiá fu votatu. Dar fiinduca desbate-
rile se intemplara intr'unu tempu,
cându incurcaturile erau celea mai mari,
diurnalistic'a nóstra, cárei'a nu-i erá
cunoscuta natur'a afacerii, se apucá
a o denunciá aceea, ca e o subven-

tiune nóua si contraria statului, si
provocá pre regimulu sa o impedece.

Eu nu afu se fia justificatu a-
cestu reclamu nici prin actulu subven-
tionarii, nici prin primirea subven-
tiunei, pentruca — cum avuiu onóre
a aretá — de o parte acea biserica a
fostu in dreptu de a primí ajutoriu
dela ori si cine, fâra cá cine-va se fia
avutu cuventu de a o suspitioná; iéra
de alta parte scimu, ca regimulu Ro-
maniei e cunoscutu chiaru din partea
sentiminteloru amicabile cátra tiér'a
si regimulu nostru. Dar aceste se in-
templara pre acelu tempu, cându afa-
cerile bisericeii serbesci, apoi desba-
terea asupr'a legii electorali transil-
vane aici in cas'a reprezentativa, iar
mai alesu incidentulu cunoscutu alu
gimnasieloru slovacesci adusera diu-
rnalistic'a magiara in asiá stare agi-
tata fatia de natiunalitati, incátu se
dedea crediamentu la ori-ce flécuri
góle si tóte se acceptau de bani bunii.

Eata motivulu, pentru care la
pertractarea bugetului nostru se su-
levá aici cestiunea acést'a, si domnulu
ministru de culte — de 'mi aducu
bine aminfe — la interpelarea dlui
deputatu Ugron Gábor spuse aici in
casa: ca cestiunea e dejá in pertrac-
tare si ca in scurtu tempu va sa-si
faca ale sele, ceea ce — precum scimu
— a si urmatu, pentruca a opritu
prin ordinatiune, ca nu cum-va vre-o
scóla séu biserica sa primésca aju-
toriu dela vre-unu statu strainu.

Acum eu nu voiú sa cercetezu,
pentru ce se luara acestea mesuri pro-
hibitive, cáci o sciu eu aceea pré bine,
si o scie si cas'a intréga; ceea ce asiu
voí eu este, sa se usioreze starea cre-
ata prin acelea mesuri, asiu dorí, cá
cu afacerea acést'a sa ne reinturnámu
la sorgintele ei, pentruca de nu s'aru fi
luatu din partea dietei acelu conclusu
restringatoriu, gimnasiulu nu devenia
sa fia silitu a primí subventiune din
Romani'a; iéra de nu erá subven-
tiunea acést'a din Romani'a, nici mesu-
rile prohibitive nu urmau. Asiá dar
noi suntemu *causa causae et causati*.

Asiu dorí dicu, sa o reducemu
afacerea acést'a acolo, de unde s'a ur-
ditu, si se cautámu a vindecá reulu
acolo, unde se póte si unde credu ca
se afla mediculu competente.

FGISIÓRA.

Unu nasu rosíu.

Umoresca de Hugo dupa „Osten.“

Fanny Rosíu erá fiic'a preotului
din H. Dintii ei erau cá abanosulu,
buzele cá coralulu: nici o flóre din
gradinile cele mai renumite nu avé
unu mirosu asiá placutu, cá respirilu
ei; grumazii ei, de-si vér'a iér'n'a erau
espusi aerului, erau albi cá alabastru;
ochii-i negri aruncau printre genele
cele lungi nisce flacari intocm'a cá
fulgerulu aripatu; mijloculu ei sveltú
erá mai elegantu, de câtu alu unei
vespe, pecioru-i erá fórte micu si fru-
mosu, fia-care din gesturile ei erá unu
farmecu, iéra miscárele ei erau mis-
cári de gratie. Spiritulu inca i-erá ageru
si cultu. Nu scia omulu se-i admire
mai multu, glumele cele cu spiritu,
prevenirile repentine si cu succesu,
ori judecat'a-i nimerita, modesti'a-i
prea placuta, séu esemplar'a ei buna-
tate de anima.

Dar' vai! — In lume nimicu nu
e perfectu. Perfectiunea e o vorba góla
care nu esista in realitate. In medilo-
culu acestei fetie gratióse se radicá
adeca unu nasu, care se parea ca l'aru
fi farmecatu intr'adinsu cutare zina
reutaciósa. Ddieule indurate, erá unu
nasu, care intrecea in marime pre ori
care altu nasu, iéra colórea lui, pute-
riloru ceresci! — femeia unui dileriu
de rendu care si bea pre di regulatu
diuometatea ei de copu de vinarsu nu
are unu nasu de o astu-feliu de ro-
siétia!

Inse Fanny nu erá cá alte fete
egoiste, cari vedu numai insusirile fru-
móse si cari suntu órbe la defectele
loru. Ea posiedea in fapta destule cal-
itati alese atátu corporali câtu si spi-
rituali, de cari poté se fia falósa; din
contra in unele privintie nice nu i
s'aru fi luatu in nume de reu óre-care
superbia. Ea se cunoscea pre sine, si
pre cându de oparte 'si recunoscea
insusirile bune, scia totu-odata, ca are
unu nasu mare, rosíu, si consciintia
ast'a o facea modesta. O! pentru ce n'au
infrumsetiatu Ddieu tóte lucrurile fru-
móse cu câte unu nasu rosíu!

Inzestrata cu atáte insusiri ne-
pretiuite si petrecea Fanny melanco-
lica ultemele dile din anulu alu 21 alu
etátiei sele, fâra sa i se fi aretatu vre-
unu adoratoriu, care se ii tinda mân'a
si sa se urce cu dens'a pre scar'a ca-
satoriei. Ce e dreptu câte odata prin-
dea câte unu admiratoru fugitivu, inse,
indata ce aparea lânga dens'a sor'a
mai tenera, Adelaida, erá pace de
biat'a Fanny, incátu avé causa destula
a recugetá in singuretatea odaitiei sele
asupr'a nasului rosíu. Erau nisce su-
ferintie crudele! Déca aru fi crediutu
ea óre-cum, ca lacrimile aru fi in
stare sa stinga foculu nasului ei ne-
fericitu, si ca i-aru poté miciorá ma-
rimea, nefericit'a Fanny aru fi plansu
si aru fi plansu, pâna i-s'aru fi scursu
tóte lacrimile. Inse ea posiedea mai
multa minte decâtu se póta cadé in
erórea ast'a. Din nenumeratele mij-
lóce universali despre cari au cetitu
si auditu n'au datu de unulu care sa-i
promita a face din unu nasu de arama
unulu de argintu!

Amu amintitu, ca Fanny erá sor'a
cea mai mare, si cá atare aru fi avutu
unu dreptu nedisputaveru, cá ea se
fia luata mai întâiu in considerare,
cându erá vorb'a de *asiediare*. Cu tóte
acestea in casa se intemplá o nunta
dara mirés'a nu erá Fanny! Acést'a
inse nu se opuse de locu, ci a abdisu
de dreptulu ei fâra nici o esitare si
se invoí cu maritimia la maritagiulu
sororei sele. Cáci, cugetá nobil'a
féta, déca nasulu meu este pen-
tru casatoria o pedeca ce se póte
trece, invinge, in modulu acést'a
mi-amu curatitu calea de ori-ce piétra
in care s'aru poté poticni cine-va;
dupa ce sor'a mea e asiediatá a cum,
nu-mi mai póte pasce iérb'a dinaintea
picióreloru.

Astfeliu trecura mai multe sep-
tamáni cându deodata se presentá la
parintele Rosíu in nisce afaceri, dlu
Scurtu, unu comptabilu fórte vedíutu.
Acést'a erá omu frumosu, inaltu
teneru, blandu imbracatu in fracu
verde, cu bumbi de argintu. Fanny
abiá vedíu gulerulu acestui vestmentu
seducatoriu, de colórea sperantiei, si
numai decâtu 'si acoperí cu batist'a
o anumita parte a fetiei; care? ceti-
torii nostri o voru gâci-o fâra multa
bataia de capu? Noi inca sa-i ier-
támu asta cochetaria inocenta, pentru
ca in fapta e o resignatiune fórte mare,
diu'a mare a aretá unu nasu rosíu,
care aru poté impedecá ori-ce apro-
piare mai departe intre visitele pla-
cute ale dlui Scurtu si intre famili'a
parintelui Rosíu.

Frumsetia si tali'a eleganta a fe-
tei facura o impressiune buna asupr'a

óspelui. Elu i admirá esteriorulu fru-
mosu, atragatoriu. Unu barbatu se
amoriséza chiaru asiá de usioru, pre
cátu de usioru si incéta a iabi. O
conversare scurta cu amabil'a Fanny
incepú a furá mintile usioru simto-
riului comptabilu. Ea simtia atátu de
finu si veselu! Erá atátu de agera
de spiritu si tréza! Fantasi'a ei i se
parea atátu de viua! Ea nu laudá nici
unu lucru inainte de a-lu fi cunoscutu
bine, nu se multiamia nici odata cu
simplicitate pentru unu complimentu
provocatu de bun'a cuviintia! Ea in-
cungiurá si decliná tóte complimen-
tele, in locu sa dea ocaziune pentru
ele. O! erá o féta fâra parechia. In
restempu de o óra, dlu Scurtu se con-
vinse, ca au descoperitu in Fanny unu
adeveratu Fenice. O, elu nu vedíuse
inca nasulu frumósei copile!

Inse barbatii suntu nisce creaturi
fantastice, neesplicabili. Barbatulu e
copilulu tóneloru, neconstantia i este
muma; elu e o giruetta*) viua. Dlu
Scurtu 'si continuá visitele la stima-
bil'a familia a preotului. Fisionomia
dsiórei acoperita d'abiá cu unu velu,
a produsu in anim'a lui unu feliu de
revolutia; gratiele omnipotente ale
conversárei ei pline de spiritu, pur-
tarea ei nobila, deschisa, invinsera, si
elu erá mai p'áci sa-se arunce la pi-
ciórele ei si sa-i descopere cugetulu
seu; — atunci, unu momentu schimbá
totulu! Fanny devine deodata féta
de rendu, hêda, urgisita — cáci per-
dêu'a cadiuse si elu zarí nasulu neferi-
citei copile!

*) Stégu de ventu, care arata din
care parte bate ventulu.

Vorbindu de gimnasiul din Braşov, nu întielegu aici proprie numai gimnasiul superioru de 8 clase, ci întielegu si scóla reala inferióra cu 3 clase, scóla comerciala asemene cu 3 clase, scóla superióra populara cu 4 clase si scóla de fete cu 5 clase, care tóte sunt sub unu acoperementu, tóte stau sub acelaşi directoratu, tóte se sustienu prin aceeaşi comuna bisericésca, si tóte la olalta dupa datele cele mai autentice au avutu in anulu trecutú 794 de elevi, ér' acum nume- rulu acestor'a trece si preste 800.

Bugetulu anualu alu acestui gimnasiu bravu se urca la 28,000 fl. ér' midilócele comunei nu potu acoperi din acestu bugetu mai multu decâtu numai 21,000 fl.; resulta dar la insti- tutu unu deficitu anualu de 7000 fl. si fatia cu acest a comun'a asia stà: ca acoperirea deficitulu nu o póte ridicá de acolo, de unde aceea i s'aru dá cu tóta voi'a, si nu i se dá de a- colo, unde dupa lege aru avé dreptu de a se adresá pentru ea.

Nu asiú fi omulu sinceritáti. Onorata Casa! nu mi-asiú face dato- rinti'a de reprezentante, carea dupa parerea mea cá unu ce esentialu pre- tinde, cá omulu sa nu ascunda reulu, ci sa-lu spuna cu sinceritate, si sa caute a-i procurá medela pre cale constitutionala; asiú amagí pre ono- rabilulu regimu si pre onorat'a Casa, déca nu asiú constatá: ca mesurile acestea prohibitive chiaru intre im- pregiurárele financiarie de acum, cându statulu nici pre terenulu culturalu nu-si póte face missiunea, — a facutu impresiune fórté durerósa asupr'a acelor'a, pre cari ii privescu; pentru ca acestea mesuri sunt apte de a im- pedecá unu institutu bravu in mi- siunea sea culturala; pentru ca ei sunt de aceea convingere: ca fia-cine are dreptu prin moduri si pre cái morali a dá ajutoriu la scopuri culturali acolo, unde i se semte necesi- tatea, si fia-cine are dreptu de a-lu primí acel'a de acolo, de unde i se dá; mai departe, pentruca ei nu sciu face distinctiune esentiala între aceea: déca mân'a, ce li dá ajutoriu, e a regimu- lui unui statu strainu, séu e a vre- unei reuniuni poternice dintr'altu statu strainu, carea veneréza între membrii

Dlu *Scurtu* 'si muscá budiele, tacú, se recomandá si se cam mai duse.

Fanny nu scapá din vedere rev- oluti'a repentina si evidenta in sen- tiementele adoratorelui ei neconstantu si ea si resoná fórté bine despre teme- iulu ce a causatu revoluti'a. Inse tóta vin'a erá dens'a; de ce a facutu se-i cada batist'a? Ast'a a fostu o in- templare tare neintielépta si in ur- mările ei fórté nefericita. Acum nice nu se mai puté indoí unu momentu ca nasulu acestu fatalu, o va neferici pentru totu-déun'a.

Ea nu-si potú oprí lacrimile. E dreptu ca nu iubiá tocmai cu patima prep tinerulu ce se inflacará atátu de íte, dara si elu puté fi unu barbatu bunu, cá ori-care altulu. Pre lângá aceea fug'a in ruptulu capului, erá atátu de vatemátóre si dá destula materia de desperare? Ea nu se mai puté insielá acum cu nici o sperantie, acést'a erá calea inevitabila pre care voru apucá in venitoriu toti amozzii ei. Alt'a nu avé de facutu fára se ab- dica de casatoria de buna voi'a, si cá o calugaritia se puna votu de casti- tate eterna. Ce sórte crudela aru fi acést'a pentru o copila tinera in flórea etáti! Ea se acúsá pre sine insasi in desperarea ei, si durerea voiá mai sa-i frángá peptulu, chiaru numai ide'a se fia nebagata in séma de semenii ei singuru numai pentru nasulu celu uritu, o facea neconsolabila.

Iéra trecura câte-va dile, fára a intrevení vre-o schimbare óre-care! Inse dlu *Scurtu* avé numai o natura colcaitóre, nice decâtu cerbicósa. An- tipati'a lui n'avé nimicu patimasu,

sei chiaru si capete incoronate, cum e reuniunea lui Gustavu Adolflu; si in fine, pentruca ei tienu la acea: *quod uni justum, alteri aequum.*

Onorata Casa! numai un'a voiescu sa mai atingu. Póte ca suntu multi, cari credu, ca legile actuali aru oprí subventionarea instituteloru de inve- tiamentu confesionali din partea sta- tului. Nu e asiá. Marturisescu, ca eu asiá ce-va nu potu deduce nici din liter'a, nici din spiritulu legiloru ce suntu in vigóre, si anume nu din art. 38. din 1868; si pentruca eu nu voiu avé ocaziune de a mai vorbi la acestu obiectu, voiu sa amintescu aici cu deosebire; ca nu póte fi vorba de *lege ferenda* ci de *lege lata*; iéra legea, ce existe dejá, e in partea mea cá un'a, carea necum se opresca subventiunea, ci mai ver- tosu o asecura, ma o si pretinde.

Acést'a se vede si din pracsá; pentru ca fára se cantu la acea, ca dela intrarea in viétia a provocatei legi chiaru si acestu institutu a ridi- catu trei ani intregi subventiune dela statulu, — existe si acum institutu con- fesionalu, care e subventionatu fára a se pretinde dela elu acea conditiune, carea s'a pretinsu dela gimnasiulu din Braşov. Cá sa nu mergu mai de- parte Domniloru! iata la punctulu ce urméza, acolo numai decâtu vedemu între institutelu, ce suntu de a se sub- ventioná, scóla reala superióra din Sabiiu; apoi acést'a scóla reala supe- rióra din Sabiiu chiaru asiá e natio- nala sasésca si confesionala luterana: precum gimnasiulu din Braşov e natio- nalu romanescu si confesionalu gre- co-orientalu. Nici acolo la denumirea corpului profesoralu nu incurge regi- mulu de feliu, ci pre profesorii acelei scoli chiaru asiá ii denumesce consisto- riulu sasescu de confesiunea augustana, precum pre profesorii gimnasiului din Braşov ii intaresce consistoriulu ar- chiepiscopescu greco-orientalu din Sa- biiu; si totusi aceea e subventionata cu 5000 fl. pâna si in diu'a de adi, fára a se fi pretinsu dela ea conditiunea, ca- rea s'a pretinsu dela gimnasiulu din Braşov. Apoi Onorata Casa! de vomu stá se privimu séu la starea culturala, carea între corelatiunile feudali, ce durara seculi de ani, o produsera im- pregiurárele prea favorabile intr'o

séu unu ce, ce nu s'aru puté invinge. Cându mancá in ospetaria, elu nu erá dintre acei'a, cari arunca toti dracii in grumazii bucatariului cându din intemplanse i se servese friptur'a ce-va cam arsa.

Cu tóte aceste in casulu presentu avú lipsa de mai multu tempu, cá se póte devení iéra in starea lui natu- rala. Elu cadise din ceriulu speran- tieloru sele de totu fára veste si in peptulu lui ferbea o amarafiune ade- verata. Reintorcendu-se la orasiulu unde 'i erá locuiuti'a, pre tóta calea vorbiá si filosofá singuru numai des- pre nasulu infricosiatu, despre acést'a ciuha de nasu.

„Cine va fi mai statu fatia vre- odata cu unu astu-feliu de nasu be- tranu, rosíu, hédú, cu unu astufeliu de nasu de beutoriú nesuferitu! Fanny e o copila atátu de interesanta, are atát'a gratia si spiritu, dens'a aru fi mai o mustra de perfectiune, o copila cá si care nu s'aru fi aflándu pâna in momentul de fatia; dara Dómne sfinte! de unde are nasulu acést'a spaimentatoriu, nasulu astu diformu, care-i intuneca tóta frumseti'a? Intre nenumeratele diferite nasuri, ce suntu in stare se diforme o fatia, nu existe nici unulu mai blastematu, mai neru- sinatu, mai necioplitu, si chiaru pre acést'a si l'a alesu si ea! Nu, Fanny, se dici si se faci ce vei vrea, eu amu o ura adeverata pentru unu astufeliu de nasu afurisitu si in viétia mea nu voiu admirá unu atare nasu.

(Va urmá.)

parte, si prea nefavorabile intr'alt'a; séu la starea materiala formata între acestea impregiurári de disparitate: nu credu se se afle nu aici in acést'a casa, dar nici in tóta tíer'a sufletu de omu, care se póta afirmá cu cugetu curatu: ca sasiú din Transilvani'a aru fi in mai mare necesitate de ajutoriu, decâtu romanii din Transilvani'a.

Onorata Casa! v'amu spusu can- didu istoriculu lucrului, si credu ca mi-a succesu a vi pune in vedere a- ceea, ce si in sine mi a fostu unu mo- tivu, cá se vorbescu, adeca: cumca acelu institutu n'a lucratu incorectu nici atunci, cându nu primí dela statulu subventiunea oferita sub conditiune, dar nici mai apoi, cându o primí aceea dela Romani'a, ci si la un'a si la alt'a si-a luat de radiemu legea; deci dar elu nu e de a se suspicióná, ci mai vertosu e demnu si cu totu dreptulu póte tiené contu la subventiunare din partea statului cá unu gimnasiu, care dá crescere la 800 de elevi, si care ori si cum, de privimu séu la pote- rile profesoralu, ce le are, séu la re- sultatele lui didactice, póte sustiené barbatesce concurenti'a cu ori-care gimnasiu confesionalu din Transilva- ni'a, si cu privire la acést'a me pro- vocu la acei'a, cari 'lu cunoscu in per- sóna, si între cari se afla multi prea competinti barbati de autoritate.

Nu voiescu se esagerezu nimicu; pentru acea, de-si lips'a e mare, eu nu ceru sa se acopere deficitulu in- tregu, me multiamescu si cu atát'a, câtu se dá altoru institute confesio- nali din Transilvani'a, si anume scólei reali superiori din Sabiiu, adeca cu 5000 fl.; dar cá sa previnu reflexiu- niloru, ce nu cum-va aru fi se mi se faca, dechiaru la acestu locu: ca din acelu punctu de vedere, din care s'a pusu gimnasiulu din Braşoviu con- ditiunea cunoscuta, de feliu nu existe vre-o osebire între o scóla reala si între unu gimnasiu; dealtmintrea si la gimnasiulu din Braşoviu se afla scóla reala.

In mânile d-vóstre domniloru! stá sórtea unicului gimnasiu superioru greco orientalu romanu. Binevoiti a o direge aceea spre o multiamire gene- rala dupa intielépt'a intuitiune, ce o aveti; numai un'a ve regu: se fiti fára rezervate mentali la resolvirea acestei cause ponderóse, si mai pre susu de tóte se fiti drepti, pentruca re- mane pentru totu-déun'a aksioma neresturnabila aceea; ca „*Justitia est regnorum fundamentum.*“ — Ve rogu, ca propunerea mea se binevoiti even- tualmintea a o dá la comisiunea finan- ciaria si a o primí.

Propunerea mea e acést'a:

Dupa numerulu curinte alu 17-lea la rubric'a a 11-a din preliminarulu de spese alu ministeriului de culte si instructiune publica, se propune a se luá urmatóri'a positiune nóua:

„18. Pentru subventionarea gimnasiului greco-orientalu românú din Braşoviu se propune sum'a de 5000 fl.“

Presentata de: *Parteniú Cosm'a*, reprezentante din cerculu electoralu alu Beinsiului.

Actulu de acusatune contr'a mi- nisteriului Bulgarisu adresatu de co- misiunea speciala a camerei deputati- loru din Aten'a suna:

„Camer'a reprezentantiloru acusa pre vechii ministri: d. Bulgarisu, pre- siedinte alu consiliului si ministru de interne; B. Nicolopulos ministru jus- titiei si ad interim a financioloru; d. Grivas, ministru de resbelu; Ioanu Balasopulo, ministru de culte si in- structiune publica; D. Tringhet'a mi- nistru marinei si Ioanu Deliani mi- nistru afaceriloru straine, ca la 30 Novembre 1874 19, 20, 21, 22, 23, 24 27 si 28 Martie 1875 adunandu-se in cualtatea loru de ministri de statu, in sal'a siedintieloru adunárei cu alti deputati a câroru numeru, cuprindien- du-se ministrii n'a trecutú nici odata

de 92 si in cea mai mare parte din acele dile s'a radicatú abíá la 80, au usurpatu puterea legislativa, ce nu le erá permis a luá, in scopu de a in- sielá statulu si pre rege si a obtiené unu castigu ilicitu; ca au promulgatu in numele camerei, si cá si cum le aru fi promulgatu singura, actele le- gislative a câroru lista urméza, cá legi de statu; ca provocándu, cá mi- nistri constitutiionali si responsabili sanctiunea susu diseloru legi false cá legi de statu si cá si cum aru fi fostu promulgate de amendóne pártile ce compunu puterea esecutiva, au afir- matu oficialmente, in cunoscentia de cauza, cá adeverate lucruri pre cari le sciau ca suntu false; ca in fine le au esecutatu cá legi percependu im- posite, cheltuindu venituri publice, dispunendu de averea natiunei, anu- landu si modificándu legi anterióre si conventiuni de statu, conferindu grade in armat'a de uscatu si de apa, cre- andu in interesulu altui'a si in detri- mentulu statului drepturi si preten- siuni. Violándu astu-feliu dispositiu- nile art. 56, 57, 59, 60, 61, 62, 35, 36, din constitutiune, cum si art. 229, 247, 248 paragrafele 1-iu si celu din urma, 255, 109 si 110 din codulu penalu.

„Aten'a in 29/10 Novembre 1875.“

Pre lângá aceste s'a datu unu mandat de arestare contr'a celoru doi vechi ministri Nicolopulo si Ba- lasopulo, si care s'a esecutatu la mo- mentu. Acesti doi fosti ministri suntu acusatú ca, impreuna si intr'unu in- teresu comunu de castigu ilicitu, au cerutu si capetatu diferite sume de bani, bijuterii si obiecte de argintu in cestiunea numirei Archiepiscopiloru de Patras, de Argolid'a, de Cefaleni'a si de Meseni'a, crime prevediute si pe- depsite de art. 51, 456, § 3, si 369, § 1, din codicele penalu, si de art. 9 din legea dela 9 Iuniu 1852 asupr'a episcopiloru si a episcopateloru.

„Le Constitutionnel“ despre Romani'a.

Amu avutu ocaziunea de a aretá in mai multe renduri, in privinti'a tur- buráriloru din Turci'a, ca aspiratiu- nile naturale ale raseloru orientale erau din nenorocire amestecate cu agi- tatiuni demagogice. In Greci'a, nu ve- demu óre revolutiunea impingendu lu- crarea sea contr'a regalitáti care, totusi n'a incetatu de a veghiá lu in- dependinti'a tierei? La Belgradu, óre loviturile opozitiunei nu suntu indrep- tate totu contr'a principelui Milanu, celu putienú totu atátu câtu suntu indreptate contr'a sultanului si Por- tiei otomane? La provinciile rescu- late, acelaşi jocu: demagogi'a cosmo- polita se introduce aci spre a exploatá credulitatea maseloru inculte si pre jumetate barbare.

Singurulú statu care, multiamita temperamentului rasei sele latine, a reusitu a se consolidá la marginea dintre occidentu si orientu, este Ro- mani'a; acestu statu posedá tóte ele- mentele unei esistintie de statu civi- lisatu, si viitoriulu seu este asiguratú déca va sci sa se smulga dela imbra- tisiarea demagogiei. Acestu eternu inamicu alu liniscei popóreloru se a- gita mai multu decâtu ori cându spre a cercá, in midilocolu crisei ac- tuale din Turci'a, sa pescuéscá in apa turbure, cá cum aru voi sa probeze puteriloru occidentale ca populatiu- nile dela Dunerea de josu nu suntu facute spre a se guverná ele singure. Revolutiunarii din Bucuresci au de complici pre revolutiunarii din Fran- ci'a. Atacurile loru nu tientescu in cutare ori cutare ministru, ci in prin- cipele Carolu, si spre a-si atrage mai bine simpatii franceze, se represinta acestu principe cá unu instrumentu alu dlui de Bismark. Vediuramu din procesulu lui Arnimu ca teribilulu cancelaru nu-i place câtu-si de pu- tienu ceea ce este oper'a sea; este

unu faptu notoriu ca elu uresce pre principele Carolu si ca din tóte cabinetele straine celu din Berlinu este celu mai putienu amicalu pentru guvernulu român. Se cuvine a mai amintí inca ca principele Carolu a fostu ridicatu la tronu de câtra chiaru aceea cari lu descriu adi cá prusianu; in adeveru, partidulu Bratianu a numitu pre acestu principe si a mersu sa-lu solícite la Düsseldorf, la parintele seu.

Nu este cu putintia a face politica seriósa, cându voimu cá in ori-ce lucru, sa vedemu mân'a dlui de Bismarck; nu numai ca cu modulu acest'a se esaltéza preste mesura influinti'a acestui ministru, dara inca se zisca de a perde nisce amicitii simpatice si pretiöse.

Romani'a este o creatiune francesca; sa cautámu dara a nu o lasá pre mân'a unoru inflaintie ostile, si tocmai acésta facu foile nóstre radicale servindu de organu alu intrigeloru rosiloru din Bucuresci.

Schimbarea de ministeriu de care au vorbitu diarele n'are insemnate politica. Retragerea dlui Boerescu nu modifica intru nimicu politic'a esterióra a tieiei, care de altmintreni are deplin'a aprobare a puteriloru. La Constantinopoli, cá si in cabinetele din occidentu, se da pre deplinu dreptate atitudinei circumspecte si rezervate a cabinetului român; multiamita guvernului principelui Carolu, insurectiunea nu s'a agravatu prin ingerenti'a Romaniei, acésta abtinerere nu putienu a contribuitu de a oprí interventiuena serba. De aci strigatele partidului rosiiu, si maniele amiciloru lor radicali din Parisu.

Puterile cele mari continua de altmintreni a aretá increderea loru in viitorulu principatului. Mai multe cestiuni importante au primitu o solutiune buna séu suntu in ajunulu de a fi rezolvate. Astu-feliu este cestiunea titlului oficialu alu tieiei. Dela intrunirea loru intr'unu singuru statu, titlulu de principate unite nu mai respunde realei situatiuni; cea mai mare parte din cabinete au recunoscutu acésta, consacrandu, in documentele oficiale, numele de Romani'a, calificatiune conforma cu numele rasei care locuesce acésta tíera. Guvernulu francesu a facutu si densulu cunoscutu cabinetului din Bucuresci ca va intrebuintia, pre viitoru, acestu nume in comunicatiunile sele oficiale, si se póte sperá ca Pórt'a va sferí prin a contestá acestu punctu care nu aduce nici o atingere drepturiloru sele.

Cátu despre tractatele de comerci, se scie ca Austro-Ungari'a a incheiatu cu guvernulu român o conventiune vamala care in curendu va primí sanctiunea dietei din Pest'a. Alte guverne suntu in ajunulu de a urmá acestu esemplu. Cabinetulu rusescu precum si celu din Rom'a au facutu cunoscutu ca suntu gat'a a tractá, si negociárele pentru acestu scopu se si urméza cu Rusi'a. Guvernulu francesu a manifestatu si elu intentiuni analoge si se crede ca negociárele voru incepe la intórcerea preste putienu tempu a dlui Calimaki Catargi, agentulu Romaniei la Parisu.

Cabinetulu din Bucuresci prime-sce astu-feliu recompens'a atitudinei sele intiepte si pacinice: nu putemu decátu a-lu angagiá sa starue in acésta cale si sa evite politic'a de aventure, care ne tememu ca va fi fatala patriotiloru dela Belgradu si dela Cetinje.

Din tractulu gr. or. alu Bistritiei 14 Novembre 1875.

(Urmare.)

Se vorbesce in tractulu acest'a cum-ca si multu espertulu si meritatu barbatu dlu Vasile Buzdugu inca au plecatu a se chirotoní de pre-

otu si astufeliu a concurge la statiunea protopresbiterala a Bistritiei. Nu voimu a aratá meritele acestui raru barbatu, pentru-ca acele suntu cu multu mai cunoscute chiaru si Ven. consistoriu de cátu se mai fia lpsa si de óre care publicare ci amu dorí nmai din tóta inim'a, ca ceea ce se vorbesce sa fia realitate, si atunci amu devení in placuta pusetiune de ai gratulá deimpreuna cu clerulu si poporulu credinciosu din acestu tractu, ca celu întâiu chiamatu de a ocupá postul onorificu a statiunei protopresbiterale a Bistritiei. —

Se mai revenimu la asertiunile dlui A. si se aratamu ca in cátu suntu acele basate pre adeveru, si in cátu nu, si adeca: dlu A. ascrie de meritu dlui parochu din B. P. infiintierea parochiei din Cosn'a. Noi inse nu scimu, nice nu amu auditu dela nimene ca infiintierea parochiei Cosn'a sa fia unu fetu si a dlui parochu din B. P. scimu inse atát'a cá apartionendu aceea diacesei bucovinene si ca atare fiindu de fili'a parochiei matre Candreni reposatulu protopresbiteru T. Buzdugu deimpreuna cu meritatu seu fiu V. Buzdugu, au lucratu ca precum in cele politice administratiunali se tiené de districtulu Naseudului, asiá sa se tiená si in cele bisericesci de protopresbiteratul gr. or. a Bistritiei respective de archidiecea romána gr. or. a Ardélului. Acest'a precum se véde li-an succesu si astufelu a dechiarato de parochi'a matra, au infiintiatu in dens'a o scóla confesiunala si au adusu tréb'a pâna acolo incátu se-si aléga preotu, si dupa aceea se incépa la edificarea unei biserici. Preotu s'a alesu in anulu trecut, in persón'a dlui G. Maric'a; iéra edificarea bisericei inca e sperare ca se va incepe in curendu. Acte relative la infiintierea parochiei Cosn'a suntemu convinsi ca se voru fi aflându atátu in archivulu protopresbiteralu alu Bistritiei cátu si in celu consistorialu archidieceanu, inca dn prin anii 1863 si 1864, in cari nu credemu ca va fi figurându si numele parochului din B. P. In cele din urma credemu ca nice chiaru numitul parochu nu-si va insusi siesi de meritu aceea ce pontru densulu la nici o intemplantu nu póte fi meritu. —

Dlu A. inferéza intre meritele dlui parochu din B. P. si figurarea on. aceluasi de deputatu la congressulu electoralu din anulu trecut. Noi nu voimu aici a disputá ca óre i se póte acésta ascrie de meritu ori nu? spunemu inse atát'a on. cetitori ai acestui pretiuitu diurnalu, cumca dlu parochu din B. P. numai singuru unu votu a avutu din tractulu acest'a si si acésta numai pentru unu blidu de linte, tóte celelalte voturi din tractulu acest'a au fostu fâra de exceptiune pentru prea cinstitul parinte T. V. Gheaj'a. Incátu dara i se póte atribuí si acésta impregiurare de meritu, judece cei competinti; iéra noi se mai sfatuimu cu dlu A. carele afirméza cumca laudatulu seu aru fi culmea misiunei sele pentruca e singurul parochu in totu tractulu, carele a transpusu fondurile bisericesci in mânilu epitropiloru.

De cum-va dlu A. s'aru fi informatu mai bine despre acestu lucru, atunci de securu nu afirma unu ce atátu de paradoxu; de óre-ce noi scimu, ca déca nu tóte, dara majoritatea parochieloru din acestu tractu suntu administrate intru tóte — prin urmare si fatia cu fondurile bisericesci — conformu stat. org. urméza dara ca numai unulu reu informatu puté afirmá contrariulu precum a afirmatu si dlu A. —

Se vorbesce in tractulu acest'a cumca corespundint'a dlui A. s'aru fi facutu chiaru in locuint'a dlui parochu din Borgo-Prundu si ca aceea s'aru fi cetitu on. aceluia'si inainte de

ce se tramite spre publicare. Noi inse de-si se vorbescu acestea, totusi nu potemu crede asiá ce-va, de óre-ce nu putemu presupune ca dóra desu numitul parochu si-arú fi insusitu siesi de merite acele ce in adeveru nu suntu. —

Aru fi mai multe de a se vorbí atátu fatia cu dlu Aristide cátu si cu laudatulu seu, dara tóte aceste le vomu rezervá pentru alta ocaziune: de astadata spunemu atátu dlui A. ca e mare deosebire intre Aristide celu adeveratu si intre densulu. Acel'a spunea si afirma adeverulu, acest'a inse contrariulu. XXX.

Varietáti.

* * *Multiamita publica:* Fostulu invetiatoriu in Libotinu Filipu Nechita alui Filipu Ursu (nascutu Tom'a) — carele in tempu de 3 ani au fostu persecutatu de trist'a bóla a ofticeii, vediendu-se slabitu de puterile fisice, si prin urmare aprópe de a se mutá dintre cei vii, in 23 Martie 1874 m'au poftitu pre mine la sine spre a face testamentu preste averea sea, care testamentu s'au si facutu dupa poftá domniisele, — mai inainte inse de facerea acestui testamentu lamu cercetatu mai adeseori in bóla sea, mangaindulu cu tecsturi din s. scriptura, si aducându-i a minte scopulu celu inaltu de a inzestrá sântele lui Dumnedieu lacasiuri, si cea ce nu s'aru poté efeptuí decátu pre bas'a unei bunisióre fundatiuni bisericesci — si prin urmare lamu indemnatu precum mai inainte asiá si la facerea testamentului, ca se donedie pre sam'a bisericeii gr. or. din Libotinu cu hramu: cuviósei maicei Paraschiv'a un'a suma de bani facându cunoscutu folosulu celu mare sufletescu celu va trage din acésta donare. — Patruncu de indemnurile date de subscrisulu despre o parte; iéra despre alta parte provocatu fiindu de zelulu si ravn'a avuta cátra inzestrarea s. bisericeii... cáci si pâna in prezentu au inzestratu bisericea cu cele ce au fostu mai de lipsa, asiá spre esemplu intre altele si cu unu antimisu, — au donatu susu mentionatei bisericeii gr. or. o suma de 100, o suta florini v. a. si care suma epitropia ia primitu in 29 Decembre st. v, 1874, si acum suntu inlocati spre fructificare. Deci dara pentru acésta fapta marinimósa se aduce din partea subscrisului in-sercinatu de comitetulu parochialu, cea mai cordiala multiamita publica; Si fiindu ca in 8 Martie 1874 atátu puterniculu Dumnedieu au bine voitu alu chiemá la sine din viéti'a pamentéscá: Sa dicemu: Fiei tierin'a usióra, si memori'a eterna.

Asisderea si Maftei Filipu alui Mihaiu Filipu, patruncu de zelulu cátra s. biserica, si la indemnurile date de subscrisulu au donatu s. bisericeii gr. or. din Libotinu cu hramu cuviósei maicei Paraschiv'a 30 fl. trei zeci florini v. a. pentru care marinimósa fapta sa aduce la insarcinarea comitetului parochialu multiamita publica, — si fiindu ca in 26 Februarie 1875 au repausatu, se dicemu: Fiei tierin'a usióra, si memori'a eterna. —

Libotinu in 18 Nov. st. v. 1875.

Alesandru Perhait'a,
parochu gr. or.

* * *Unu servitoriu eftinu dara, perfidu.* Unu fecioru de vro 26 de ani din Ludosiulu Muresiului, provediutu de altumintre cu legitimiuni necesarie, s'a imbiatu mai de una di la unu Boitianu, cá sluga, dicându, ca elu nu cere alt'a nimica, fâra stapánulu seu se-lu imbrace si se-lu alimentedie, mai incolo apromise si credintia si dreptate mai multa, de câte se recere dela o sluga, elu va fi, dise, unu adeveratu fiu. Boitianulu audindu atari vorbe frumóse si compatimindu pre strainulu, care erá drentiosu si

lipitu de fóme si calculându póte si la o putiena dobânda, ce aru poté trage dupa unu slugoiu asiá mare si eftinu, se lasa la tomnéla. Intielesulu a fostu gat'a si slug'a bunisiore imbracata si mai bine hranita.

La vro 3 septamâni, pre cându stapánulu plecase la Sibiiu cu lemne, si stapán'a dormiá somnulu de diminiétia, credinciosulu sluga intra in odai'a stapánu-seu de lucru, se imbraca cu hainele cele mai nóue de dumineca, incaltia cismele stapána-sea, iá baghilarulu din lada cu banii, ce se aflá in trensulu si-si iá in gându remasu bunu. Cându se scolá stapán'a, slug'a erá pre drumu cátra Sibiiu. Boitianulu prin unu espresu alu sotiei sele avisatu despre cele intemplate, gasesce Marti sér'a pre slug'a sea la statiunea drumului feratu abiá recunoscându in costumulu celu nou si cu tóte ca calatoriulu si scosese cart'a de plecare, trebuí a urm'a pre politiaulu care 'lu poftí a se reintórce la curtea svatului si a-si schimbá iéra costumulu celu nou cu celu vechiu.

* * *(Generositate saséscá.)* In gimnasiulu sasescu de aici se propune limb'a romána de unu sasu, care nu scimu, déca are cunoscintiele elementare despre limb'a nóstra. Pána acum acestu postu erá cu totu dreptulu rezervatu unui barbatu carturariu român, egoismulu natiunali inse numai permite cá limb'a romána sa se propuna de unu barbatu român competentu. Unde e vorb'a de interese reali, acolo confratiloru sasi nu le prea pasa de o cunoscintia esacta a limbéi române, vorb'a e: plat'a impreunata cu acestu postu mai bine sa-o priméscá unu sasu, fia cátu de ignorantu. Fórté logicu! Vomu reveni inca asupr'a acestui obiectu.

Burs'a de Vien'a.

Din 25 Novembre (7 Dec.) 1875.

Metalicele 5%	69 45
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73 45
Imprumutulu de statu din 1860...	111 90
Actiuni de banca	929 —
Actiuni de creditu	208 50
London	113 10
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	30 70
„ „ „ Temisiorene	80 —
„ „ „ Ardelenesci	79 60
„ „ „ Croato-slavone	84 50
Argintu	104 90
Galbinu	5 21½
Napoleonu d'auru (poli)	9 04

Nr. 330 — 1875.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. de cl. III Offenbai'a, protopresbiteratul Lupsei, amesuratu ordinatiuni consistoriali dto 6 Nov. 1875. Nr. 3253. B. prin acésta se escrie concursu cu terminulu pâna la 1 Ianuariu 1876.

Cu acésta parochia suntu impreunate urmatórele emolominte:

1. Cas'a parochiale cu supra edificieile economice.
2. Portiunea canonica constatatare din 11 jug. or. II. parte aratóre, parte fenatie, si parte pasiu-nate. —
2. Un'a di de claca, séu 40 cr. de unu fumu, — si.
4. Venitele stolari usitate pâna aci. —

Concurentii voru avé a-si asterne petitiunile loru instruate amesuratu presciseloru stat. org. la subsemnatulu foru, si cari voru fi preoti a produce dela Pré Ven. consistoriu concesiune spre acésta, pâna la terminulu indicatu. —

Oficiulu protopresbiteralu gr. or. a Lupsei.

Ofenbai'a in 21 Novembre 1875.

In contielegere cu comitetulu paroch.

Ioanu Danciu,

adm. prot. gr. or. alu

(1—3)

Lupsei.